

OBSAH

Předmluva	17
1. kapitola – Pracovní právo, pojem, předmět a pojetí	19
1.1 Pojem	19
1.2 Pojetí pracovního práva	20
1.3 Předmět pracovního práva	22
1.4 Zasazení do systému práva	24
1.5 Základní zásady	30
1.5.1 Zásada autonomie vůle	31
1.5.2 Smluvní princip „co není zakázáno, je dovoleno“	31
1.5.3 Další stávající zásady	32
1.5.4 Nástin nových zásad	35
1.6 Moderní trendy pracovního práva – flexicurita	39
2. kapitola – Vývoj pracovního práva	42
2.1 Počátky pracovního zákonodárství u nás – do 19. století (římské právo, hornické právo, cechovní a čelední předpisy)	42
2.1.1 Římské právo, hornické právo	42
2.1.2 Cechovní a čelední předpisy – 13. až 18. století	43
2.2 Ochranné zákonodárství – 19. a první polovina 20. století	45
2.2.1 Všeobecný zákoník občanský	45
2.2.2 Druhá polovina 19. století a počátek 20. století	46
2.2.3 Období 1918–1945	47
2.3 První zákoník práce	49
2.3.1 Období 1945–1965	49
2.3.2 První zákoník práce – charakteristika, novelizace	50
2.3.3 Období 1989–2000	54
2.3.4 Harmonizace s právem ES	55
2.4 Nový zákoník práce	57
2.4.1 Příprava nového zákoníku práce	57
2.4.2 Charakteristika nového zákoníku práce	61
2.4.3 Nález Ústavního soudu	62
2.4.4 Novelizace nového zákoníku práce	63
3. kapitola – Pracovněprávní vztahy a pracovněprávní skutečnosti .	65
3.1 Pracovněprávní vztahy	65

3.1.1	Úvodní výklady	65
3.1.2	Subjekty individuálních pracovněprávních vztahů	66
3.1.3	Předmět individuálních pracovněprávních vztahů	68
3.2	Obsah individuálních pracovněprávních vztahů	70
3.2.1	Základní práva a povinnosti	70
3.2.2	Zajištění dluhu	71
3.2.3	Smluvní pokuta	73
3.3	Právní skutečnosti v pracovním právu	74
3.4	Právní úkon	75
3.4.1	Pojem právního úkonu	75
3.4.2	Neplatnost právního úkonu	76
3.4.3	Interpretace právních úkonů	77
3.5	Čas jako právní událost	78
3.5.1	Lhůty a doby	78
3.5.2	Počítání času	79
3.5.3	Promlčení	81
3.5.4	Prekluze	82
3.6	Volba práva	83
3.6.1	Obecné výklady	83
4.	kapitola – Prameny pracovního práva	85
4.1	Pojem a význam pramenů práva	85
4.2	Druhy pramenů českého pracovního práva	87
4.2.1	Pracovněprávní předpisy (normativní právní akty)	88
4.2.2	Ústavní zákony	88
4.2.3	Zákony	88
4.2.4	Podzákoné právní předpisy	90
4.3	Kolektivní smlouvy a vnitropodnikové normativní akty	90
4.4	Prameny evropského komunitárního práva	91
4.5	Mezinárodní smlouvy	95
4.6	Nálezy Ústavního soudu ČR	99
4.7	Obecné pracovněprávní zásady a právní principy	101
4.8	Ustálená (konstantní) rozhodovací praxe odvolacích soudů a soudu dovolacího (Nejvyšší soud ČR)	102
4.9	Závěry právní vědy (doktríny)	103
5.	kapitola – Mezinárodní aspekty pracovního práva	105
5.1	Organizace spojených národů	105
5.2	Mezinárodní organizace práce	106

5.2.1	Hlavní principy a formy činnosti MOP	107
5.3	Rada Evropy	109
5.4	Evropská unie	110
5.4.1	Evropské komunitární právo primární a sekundární, nyní právo EU	110
5.4.2	Hlavní orgány EU	112
5.4.3	Pojem a vývoj komunitárního pracovního práva, nyní práva EU	113
5.4.4	Základy vývoje komunitárního pracovního práva	114
6.	kapitola – Pracovní poměr, jeho vymezení a vznik	117
6.1	Obecně	117
6.2	Způsoby vzniku pracovního poměru	117
6.3	Postup před vznikem pracovního poměru	118
6.4	Poskytování údajů před vznikem pracovního poměru	120
6.5	Zdravotní prohlídky	123
6.6	Pracovní smlouva	124
6.7	Vznik pracovního poměru jmenováním.	131
6.8	Zkušební doba	135
6.9	Odchytky pro pracovní poměr na dobu určitou	136
6.10	Konkurenční doložka a konkurenční jednání během trvání pracovního poměru	139
7.	kapitola – Změna pracovního poměru	143
7.1	Nejčastější změny obsahu pracovního poměru	145
7.1.1	Změna místa výkonu práce.	145
7.1.2	Změna sjednaného druhu práce	152
7.2	Návrat do práce.	157
7.3	Vysílání zaměstnanců z České republiky do zahraničí	158
7.3.1	Evropská úprava vyslání	159
7.3.2	Vyslání zaměstnance do zahraničí v českém právu.	160
7.3.3	Vyslání zaměstnance z jiného členského státu EU do České republiky.	161
8.	kapitola – Přechod práv a povinností z pracovněprávních vztahů	162
8.1	K pojmu přechodu práv a povinností	162
8.2	Východiska právní úpravy přechodu práv a povinností	162
8.3	Přechod práv a povinností v právu EU	163
8.4	Přechod práv a povinností podle českého práva	165

8.4.1	Základní pravidla přechodu práv a povinností v české právní úpravě.....	166
8.4.2	Problematické aspekty české právní úpravy přechodu práv a povinností vhodné k novelizaci	170
9.	kapitola – Skončení pracovního poměru	172
9.1	Právní titul ke skončení pracovního poměru.....	174
9.2	Smrt	175
9.3	Rozhodnutí	175
9.4	Uplynutí doby.....	176
9.5	Dohoda	177
9.6	Výpověď	177
9.6.1	Výpovědní doba	179
9.6.2	Výpovědní důvody.....	181
9.6.2.1	Organizační důvody	181
9.6.2.2	Zdravotní důvody	182
9.6.2.3	Důvody spočívající v osobě zaměstnance	183
9.6.3	Ochrana před výpovědí.....	186
9.7	Zrušení ve zkušební době	187
9.8	Okamžité zrušení pracovního poměru	188
9.9	Hromadné propouštění.....	190
9.10	Součinnost zástupců zaměstnanců při rozvazování pracovního poměru	191
9.10.1	Spolurozhodování	191
9.10.2	Projednání.....	192
9.10.3	Seznámení.....	192
9.11	Plnění poskytovaná zaměstnavatelem při rozvázání pracovního poměru	192
9.11.1	Odstupné	193
9.11.2	Potvrzení o zaměstnání	195
9.11.3	Pracovní posudek.....	195
9.12	Neplatné rozvázání pracovního poměru.....	195
9.12.1	Neplatné rozvázání pracovního poměru ze strany zaměstnavatele	196
9.12.2	Neplatné rozvázání pracovního poměru ze strany zaměstnance	196
10.	kapitola – Pracovní doba a doba odpočinku.....	198
10.1	Obecně k právní úpravě pracovní doby a doby odpočinku	198

10.2	Základní pojmy v oblasti pracovní doby.....	201
10.3	Stanovená týdenní pracovní doba	210
10.4	Rozvržení pracovní doby.....	213
10.4.1	K oprávnění rozvrhovat pracovní dobu	213
10.4.2	Rovnoměrné rozvržení pracovní doby	215
10.4.3	Nerovnoměrné rozvržení pracovní doby	216
10.5	Tzv. jiná úprava pracovní doby.....	218
10.6	Pružné rozvržení pracovní doby	219
10.7	Konto pracovní doby	220
10.8	Práce přesčas	221
10.9	Další dohodnutá práce přesčas ve zdravotnictví	223
10.10	Pracovní pohotovost	225
10.11	Evidence pracovní doby	227
10.12	Pracovní doba v dopravě.....	228
10.12.1	Pojetí doby odpočinku	229
10.12.2	Přestávky v práci	230
10.13	Úvahy de lege ferenda	235
11.	kapitola – Dovolená	237
11.1	Vymezení institutu a základní pravidla	237
11.2	Druhy dovolené a jejich délka	238
11.2.1	Délka dovolené	239
11.2.2	Dovolená za kalendářní rok nebo její poměrná část.....	240
11.2.3	Dovolená za odpracované dny	240
11.2.4	Dodatková dovolená	241
11.2.5	Dovolená nad rámec zákoníku práce	241
11.3	Poskytování dovolené	242
11.4	Čerpání dovolené	243
11.5	Náhrada mzdy za dovolenou	246
11.6	Dovolená de lege ferenda	246
12.	kapitola – Odměňování	248
12.1	Pojem a funkce odměny za práci	248
12.1.1	Odměna za práci v historických souvislostech	248
12.2	Funkce odměny za práci	250
12.3	Ochrana odměny za práci.....	251
12.4	Minimální mzda.....	251
12.5	Zaručená mzda.....	254
12.6	Splatnost a výplata odměny za práci	255

12.7	Srážky z příjmu z pracovněprávního vztahu	257
12.8	Mzda nebo plat při výkonu jiné práce.....	257
12.9	Základní principy zákonné úpravy odměny za práci	258
12.9.1	Rovnost v odměňování a zákaz diskriminace	258
12.9.2	Právní rozlišení pojmu mzda, plat a odměna z dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr	260
12.9.3	Mzda	261
12.9.4	Naturální mzda.....	267
12.9.5	Mzda při uplatnění konta pracovní doby	268
12.10	Plat	269
12.10.1	Platový výměr.....	271
12.10.2	Smluvní plat	271
12.10.3	Povinné složky platu	272
12.10.4	Platový tarif.....	272
12.10.5	Příplatek za vedení.....	273
12.10.6	Příplatek za noční práci.....	273
12.10.7	Příplatek za práci v sobotu a v neděli	273
12.10.8	Plat nebo náhradní volno za práci ve svátek	274
12.10.9	Plat nebo náhradní volno za práci přesčas	274
12.10.10	Příplatek za práci ve ztíženém pracovním prostředí.....	275
12.10.11	Zvláštní příplatek	275
12.10.12	Příplatek za rozdělenou směnu	275
12.10.13	Příplatek za přímou pedagogickou činnost nad stanovený rozsah.....	276
12.10.14	Specializační příplatek pedagogického pracovníka.....	276
12.10.15	Fakultativní složky platu	276
12.10.16	Osobní příplatek.....	276
12.11	Odměna.....	277
12.12	Odměna z dohody	277
12.13	Odměna za pracovní pohotovost.....	278
13.	kapitola – Překážky v práci	279
13.1	Pojetí překážky v práci.....	279
13.2	Právní následky překážek v práci	280
13.3	Třídění překážek v práci	281
13.4	Překážky v práci na straně zaměstnance	282
13.4.1	Důležité osobní překážky v práci	283

13.4.2	Překážky práce na straně zaměstnance z důvodu obecného zájmu	291
13.4.3	Překážky v práci z důvodu školení, jiné formy přípravy nebo studia	293
13.5	Překážky v práci na straně zaměstnavatele	294
13.5.1	Prostoj	294
13.5.2	Přerušování práce způsobené nepříznivými povětrnostními vlivy nebo živelní událostí	295
13.5.3	Jiné překážky v práci na straně zaměstnavatele	296
14.	kapitola – Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	298
14.1	Obecně	298
14.2	Předcházení rizikům ohrožení života a zdraví při práci	299
14.3	Povinnosti zaměstnavatele v oblasti BOZP	308
14.4	Poskytování osobních ochranných prostředků v oblasti BOZP	311
14.5	Povinnosti zaměstnavatele při pracovních úrazech a nemocech z povolání	312
14.6	Povinnosti zaměstnanců v oblasti BOZP	313
14.7	Zdravotní prohlídky	314
14.8	Účast zaměstnanců na řešení otázek BOZP a státní kontrola	320
15.	kapitola – Péče o zaměstnance	325
15.1	Pojetí péče o zaměstnance	325
15.2	Právní úprava péče o zaměstnance	326
15.2.1	Péče o pracovní podmínky zaměstnanců	326
15.2.2	Péče o odborný rozvoj zaměstnanců	328
15.2.3	Stravování zaměstnanců	332
16.	kapitola – Zvláštní pracovní podmínky některých zaměstnanců	334
16.1	Zvláštní pracovní podmínky fyzických osob se zdravotním postižením	334
16.2	Zvláštní pracovní podmínky zaměstnankyň, zaměstnankyň-matek, zaměstnanců pečujících o děti a o jiné fyzické osoby	335
16.2.1	Pojetí a význam pracovních podmínek zaměstnankyň ...	335
16.2.2	Zákazy některých prací a převedení na jinou práci	336
16.2.3	Další oprávnění těhotných zaměstnankyň a zaměstnankyň a zaměstnanců zejména z důvodu péče o dítě	338

16.2.4	Ochrana stability pracovního poměru těhotných zaměstnankyň a zaměstnankyň a zaměstnanců pečujících o děti	339
16.3	Zvláštní pracovní podmínky mladistvých	341
16.3.1	Pojetí a význam zvláštních pracovních podmínek mladistvých	341
16.3.2	Povinnosti zaměstnavatelů vůči mladistvým	342
16.3.3	Zákazy zaměstnávání mladistvých některými pracemi ...	343
17.	kapitola – Náhrady výdajů poskytované zaměstnanci v souvislosti s výkonem práce.....	345
17.1	Východiska právní úpravy náhrad výdajů	346
17.2	Cestovní náhrady	348
17.2.1	Právo na cestovní náhrady	348
17.2.2	Povinnosti zaměstnavatele a zaměstnance	350
17.3	Druhy cestovních náhrad	352
17.3.1	Náhrada jízdních výdajů	353
17.3.2	Náhrada jízdních výdajů k návštěvě člena rodiny.....	354
17.3.3	Náhrada výdajů za ubytování.....	355
17.3.4	Stravné a zahraniční stravné.....	356
17.3.5	Náhrada nutných vedlejších výdajů.....	358
18.	kapitola – Ochrana osobnostních práv v pracovním právu	360
18.1	Obecné aspekty ochrany osobnostních práv v právu pracovním a problémy jeho ochrany.....	360
18.2	Zvláštní úprava ochrany osobních práv zaměstnance v pracovním právu	361
18.3	Aplikace soukromoprávní ochrany osobnosti v pracovním právu	366
18.4	Rozsah a obsah práva na ochranu osobnosti se zřetelem ke vztahům pracovněprávním	370
18.5	Život a zdraví	371
18.6	Občanská čest a lidská důstojnost	372
18.7	Soukromí.....	372
18.8	Jméno	373
18.9	Projevy osobní povahy.....	374
18.10	Jiné statky občanským zákoníkem výslovně nevyjmenované	375
18.11	Prostředky ochrany proti neoprávněným zásahům do práva na ochranu osobnosti	377

18.12	Aktivní legitimace k uplatňování ochrany proti neoprávněným zásahům do práva na ochranu osobnosti	378
18.13	Zákonné omezení práv osobnostních	379
19.	kapitola – Postavení zaměstnanců v nepodnikatelské sféře	381
19.1	Zaměstnanecké postavení fyzických osob v nepodnikatelské sféře	381
19.2	Zaměstnanci v nepodnikatelské sféře	383
19.3	Veřejná správa a veřejná služba	385
19.4	Historické ohlednutí	386
19.5	Zaměstnávání fyzických osob vykonávajících veřejnou správu jako závislou činnost	389
19.5.1	Soukromoprávní vztahy a veřejnoprávní vztahy	389
19.5.2	Způsob založení základního právního vztahu při zaměstnávání fyzické osoby ve veřejné správě	390
19.6	Smlouva, soukromoprávní jmenování na vedoucí pracovní místo, veřejnoprávní jmenování na služební místo a odvolání z něj	391
19.6.1	Smlouva	391
19.6.2	Soukromoprávní jmenování na vedoucí pracovní místo v režimu zákoníku práce a v režimu zákona o úředních územních samosprávných celků a odvolání z tohoto místa	391
19.6.3	Veřejnoprávní jmenování na služební místo a odvolání z něj	395
19.7	Zaměstnanci České republiky v ministerstvech a jiných správních úřadech a další vyjmenovaní zaměstnanci	395
19.8	Úředníci územních samosprávných celků	397
19.9	Obecní policisté	398
19.10	Státní služba	399
19.11	Ústavní východisko právní úpravy občanské státní služby	401
19.12	Státní služba vojáků z povolání a příslušníků bezpečnostních sborů	403
19.13	Očekávaný vývoj	404
20.	kapitola – Odpovědnostní vztahy	406
20.1	Právní odpovědnost	406
20.2	Pojem odpovědnosti v pracovním právu	407
20.3	Druhy pracovněprávní odpovědnosti	408

20.3.1	Hmotná pracovněprávní odpovědnost	409
20.3.2	Jiná než hmotná pracovněprávní odpovědnost	410
20.3.3	Sankce ukládané jinými orgány	410
20.4	Odpovědnost za škodu	410
20.4.1	Funkce odpovědnosti za škodu	412
20.4.2	Předcházení škodám	412
20.4.3	Druhy odpovědnosti za škodu	413
20.4.4	Odpovědnost zaměstnance za škodu	413
20.4.5	Odpovědnost zaměstnavatele za škodu	418
20.5	Výhled de lege ferenda	423
21.	kapitola – Dohody o pracích konaných	
	mimo pracovní poměr	424
21.1	Pojem a charakteristika dohod o pracích konaných	
	mimo pracovní poměr	424
21.2	Právní úprava dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr ..	425
21.2.1	Dohoda o provedení práce	426
21.2.2	Dohoda o pracovní činnosti	427
22.	kapitola – Zastupování zaměstnanců	429
22.1	Základní vymezení kolektivního pracovního práva a pojmové	
	vymezení zastoupení zaměstnanců	429
22.2	Mezinárodněprávní prameny práva ve vztahu	
	k zastoupení práv zaměstnanců	432
22.3	Garance záruky odborových práv v ČR	438
22.4	Subjekty zastupování práv zaměstnanců	440
22.4.1	Odborové organizace	441
22.4.2	Pluralita odborových organizací	445
22.5	Rady zaměstnanců	447
22.6	Zástupci pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci	449
22.7	Evropské rady zaměstnanců	450
22.8	Realizace práv zástupců zaměstnanců	451
22.8.1	Právo kolektivně vyjednávat	451
22.8.2	Právo na informace a projednání	452
22.8.3	Právo spolurozhodování se zaměstnavatelem	455
22.8.4	Právo rozhodování	458
22.8.5	Právo kontroly nad dodržováním pracovněprávních	
	předpisů	459

22.8.6	Právo kontroly v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci	460
22.8.7	Právo účasti v legislativním procesu	461
22.8.8	Právo na zajištění podmínek pro činnost zástupců zaměstnanců	462
23.	kapitola – Kolektivní vyjednávání	464
23.1	Pojmové vymezení sociálního dialogu a kolektivního vyjednávání	464
23.2	Účastníci (subjekty) sociálního dialogu a tripartita	466
23.2.1	Stát	467
23.3	Odbory a jejich organizace	470
23.4	Zaměstnavatelé a jejich organizace	474
23.5	Kolektivní smlouvy a jejich obsah	476
23.6	Platnost, účinnost a závaznost kolektivních smluv	480
23.7	Druhy kolektivních smluv	484
23.8	Proces kolektivního vyjednávání	488
23.8.1	Úvodem k zákonu o kolektivním vyjednávání	488
23.9	Postup při uzavírání kolektivních smluv	489
23.10	Kolektivní spory	490
23.11	Stávka ve sporu o uzavření kolektivní smlouvy	493
23.12	Výluka	496
23.13	Úvahy de lege ferenda společně ke kapitole Zastupování práv zaměstnanců a kapitole Sociální dialog a kolektivní vyjednávání	498
24.	kapitola – Zaměstnanost	500
24.1	Vymezení pojmů	500
24.2	Zaměstnanost jako kategorie práva	501
24.3	Služby zaměstnanosti	503
24.4	Historie právní úpravy zaměstnanosti v ČR	507
24.5	Státní politika zaměstnanosti v České republice	510
24.6	Právo na zaměstnání	512
24.7	Rovné zacházení a zákaz diskriminace při uplatňování práva na zaměstnání	515
24.8	Zprostředkování zaměstnání	517
24.9	Uchazeč o zaměstnání, jeho práva a povinnosti	519
24.10	Dávky v nezaměstnanosti	521
24.11	Zaměstnávání osob se zdravotním postižením	523

24.12 Zaměstnávání zaměstnanců ze zahraničí	526
24.13 Aktivní politika zaměstnanosti.	528
25. kapitola – Kontrolní činnost	532
25.1 Kontrolní činnost inspekce práce.	533
25.2 Kontrolní činnost úřadů práce	533
25.3 Právní rámec provádění kontrolní činnosti	534
25.4 Přestupky a správní delikty	537
Resume	538
Literatura	539
O autorech	543
Rejstřík	546